F. G. JACOBS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2005. június 2. [1]

1. Jelen ügyben a Bizottság azt állítja, hogy az Olasz Köztársaság nem teljesítette a 93/36/EGK irányelvből [2], valamint az EK 43. és 49. cikkből eredő kötelezettségeit, mivel olyan rendelkezéseket fogadott el, amelyek az erdőtüzek elleni küzdelem céljából berendezések és szolgáltatásnyújtás beszerzése tekintetében megengedik a tárgyalásos eljárás alkalmazását hirdetmény közzététele nélkül.

A vonatkozó szabályozás

A közösségi szabályozásról

2. A 93/36 irányelv összehangolja az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásait, a 92/50/EGK irányelv [3] pedig összehangolja a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásait, az állam, a területi vagy a települési önkormányzatok, a közjogi intézmények, egy vagy több ilyen szerv, illetőleg közjogi intézmény által létrehozott társulás által. [4]

3. Az irányelv háromféle eljárást ír elő:

— „nyílt eljárás", amelynek során minden érdekelt szállító ajánlatot nyújthat be;

— „meghívásos eljárás", amelynek során csak az ajánlatkérő által felkért szállítók nyújthatnak be ajánlatot; és

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — Az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 1993. június 14-i irányelv (HL L 199., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 110. o.)

3 — A szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i tanácsi irányelv (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.).

4 — Lásd mindegyik irányelv 1. cikkének b) pontját.

— „tárgyalásos eljárás", amelynek során az ajánlatkérők az általuk kiválasztott szállítókkal tárgyalnak, és közülük eggyel vagy többel tárgyalják meg a szerződési feltételeket. [5]

4. Az általános szabály az, hogy az ajánlatkérő az árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéseit nyílt vagy meghívásos eljárás keretében ítéli oda. [6]

5. Ugyanakkor bizonyos kivételes esetekben az ajánlatkérő tárgyalásos eljárással, hirdetmény előzetes közzététele nélkül ítélheti oda szerződéseit.

6. Az árubeszerzésre irányuló szerződésekre ezeket az eseteket a 93/36 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése tartalmazza, és előírja többek között azt, ami a jelen ügy szempontjából lényeges:

„[...]

c) ha az árubeszerzés tárgyát képező termékeket, műszaki vagy művészi jellegük következtében, vagy a kizárólagos jogok védelmével kapcsolatos okból csak egy meghatározott szállító gyárthatja vagy szállíthatja le;

d) amennyiben feltétlenül szükséges akkor, ha az érintett ajánlatkérő által előre nem látható események által előidézett rendkívüli sürgősségi okból a 2. cikkben [7] említett nyílt, meghívásos vagy tárgyalásos eljárásra megállapított határidőt nem lehet betartani. A rendkívüli sürgősséget indokoló körülményeket nem idézheti elő az ajánlatkérő;

e) korábbi nyertes ajánlattevő általi olyan kiegészítő szállítások esetén, amelyeknek célja vagy a szokásosan beszerzett áruk vagy felszerelések részleges cseréje, vagy pedig a meglévő beszerzett áruk vagy felszerelések bővítése, amennyiben az ajánlattevő személyének megváltozása miatt az ajánlatkérő arra kényszerülne, hogy olyan, eltérő műszaki tulajdonságokkal rendelkező anyagot szerezzen be, amely a működésben és a fenntartásban összeférhetetlenséget vagy aránytalan műszaki nehézségeket okozna. Az ilyen szerződések, illetve a megújítható szerződések tartama főszabályként nem haladhatja meg a három évet."

5 — Mindegyik irányelv 1. cikkének d), e), illetve f) pontja.

6 — A 93/36 irányelv 6. cikkének (4) bekezdése és a 92/50 irányelv 11. cikkének (4) bekezdése.

7 — A tárgyalásos eljárások azok, amelyeket nyílt vagy meghívásos eljárás akadályba ütköző lefolytatása esetén indítanak, és amelyeket vagy előzetesen hirdetménnyel tesznek közzé, vagy mindazon vállalkozások számára nyitottak, akik a megelőző eljárások során ajánlatot nyújtottak be.

7. A szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésekre ezeket a 92/50 irányelv 11. cikkének (3) bekezdése kissé másként tartalmazza:

„b) ha a szolgáltatásokat műszaki vagy művészi jellegük következtében vagy a kizárólagos jogok védelmével kapcsolatos okból csak egy bizonyos szolgáltató végezheti el;

[...]

d) annyiban, amennyiben feltétlenül szükséges akkor, ha az ajánlatkérő által előre nem látható események által előidézett rendkívüli sürgősségi okból a 17–20. cikkben említett nyílt, meghívásos vagy tárgyalásos eljárásra [8] megállapított határidőt nem lehet betartani. A rendkívüli sürgősséget indokoló körülményeket nem idézheti elő az ajánlatkérő;

[...]

f) olyan új szolgáltatások esetében, amelyek megismétlik azokat a szolgáltatásokat, amelyeket olyan szolgáltató végez, amelynek az ajánlatkérő ezzel a céllal egy korábbi szerződést ítélt oda, feltéve, hogy az ilyen szolgáltatások összhangban vannak azzal az alapprojekttel, amelyre vonatkozóan az első szerződést a (4) bekezdésben említett eljárásnak megfelelően odaítélték. Amint az első projektre ajánlattételi felhívást írnak ki, közölni kell, hogy a tárgyalásos eljárás alkalmazható, és az ajánlatkérők a 7. cikk rendelkezéseinek alkalmazása során figyelembe veszik a későbbi szolgáltatások becsült összköltségét. Ezt az eljárást csak az eredeti szerződés megkötését követő három év folyamán lehet alkalmazni."

8. Ugyanakkor e kivételek alkalmazásánál, vagy amikor a szerződések értéke az irányelvek alkalmazását szükségessé tevő értékhatárt nem éri el, [9] a Bíróság megállapította, hogy az alkalmazott eljárás során tiszteletben kell tartani a közösségi jog alapelveit, különösen a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét, amint az a Szerződésnek a letelepedés jogára és a szolgáltatások szabadságára vonatkozó rendelkezéseiből következik, azaz az EK 43. és 49. cikket. [10] Ezen elv magában foglalja az átláthatósági kötelezett-

8 — Ezek a tárgyalásos eljárások azok, amelyeket hirdetmény előzetes közzététele nélkül folytattak le, kivéve azokat, amelyek az előző lábjegyzetben hivatkozott eseteknek megfelelnek.

9 — Ez azt jelenti, hogy – a 93/36 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja és a 92/50 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerint – a hozzáadottérték-adó nélküli nettó becsült értékük legalább 200 000 különleges lehívási jog (DTS) vagy, a központi kormányzati szervek vonatkozásában a 93/36 irányelvvel összefüggésben, 130 000 DTS – 2002-ben 249 681 euróval, illetve 162 293 euróval egyenértékű – lásd HL 2001. C 332., 21. o.

10 — Lásd a C-20/01. sz. és a C-28/01. sz., Bizottság kontra Németország egyesített ügyekben 2003. április 10-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-3609. o.) 62. pontját.

séget, ezáltal a megfelelő mértékű nyilvánosságot biztosítja, amely lehetővé teszi a piac versenyre történő megnyitását, és az odaítélési eljárás pártatlanságának ellenőrzését. [11]

A nemzeti szabályozásról

9. Az 1998. március 30-i 61. sz. törvény [12] 23d. cikke bizonyos pénzösszeget bocsátott a Corpo Forestale dello Stato (a továbbiakban: állami erdőigazgatás) rendelkezésére azért, hogy az erdőtüzek ellen folytatott küzdelem céljából helikoptereket szerezzen be 1998 és 2000 között.

10. Az állami szolgáltatásról és a polgári védelemről szóló, 1992. február 24-i 225. sz. törvény [13] 5. cikkének (1) bekezdése felhatalmazza a Miniszterek Tanácsának elnökét, hogy rendkívüli állapotot hirdessen ki egy bizonyos területre és egy bizonyos időtartamra természeti csapások, katasztrófák vagy más, hasonló jelentőséggel bíró és mértékű események esetén, amelyek rendkívüli intézkedéseket és hatásköröket kívánnak. Ilyen esetekben az 5. cikk (2) bekezdése felhatalmazást ad utasítások elfogadására, amelyek a kihirdetést követő veszélyhelyzeti intézkedés biztosítása céljából a hatályos rendelkezésektől ugyan eltérhetnek, de meg kell felelniük az általános jogelveknek.

11. 2002. június 28-i rendelettel, [14] amelyet számos erdőtűz kitörését követően a 225. sz. törvény 5. cikkének (1) bekezdése alapján hoztak meg, a Miniszterek Tanácsának elnöke az erdőtüzek ellen a levegőből folytatott küzdelem céljából rendkívüli állapotot hirdetett ki Olaszország teljes területén. A rendkívüli állapot 2002. október 31-ig tartott volna. Ugyanazon napon hozott másik rendelettel [15] Verbano-Cusio-Ossola tartományban korlátozottabb mértékű rendkívüli állapotot hirdettek ki 2002. december 31-ig. Az utóbbi rendkívüli állapotot – a korábbit azonban úgy tűnik, nem – később meghosszabbították 2003. december 30-ig, [16] majd még egyszer 2004. július 31-ig. [17]

12. 2002. július 24-én a Miniszterek Tanácsának elnöke elfogadta az erdőtüzek ellen a levegőből folytatott küzdelemről szóló 3231. sz. utasítást (a továbbiakban: megtámadott utasítás) [18] a 225. sz. törvény, pontosabban annak 5. cikke alapján; a 2001.

11 — Lásd a C-324/98. sz., Telaustria és Telefonadress ügyben 2000. december 7-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-10 745. o.) 62. pontját.

12 — *GURI*, 1998. március 31.

13 — *GURI*, 1992. március 17.

14 — *GURI*, 2002. július 11.

15 — *GURI*, 2002. július 10.

16 — A Miniszterek Tanácsa elnökének 2002. december 20-i rendelete (*GURI*, 2002. december 27.).

17 — A Miniszterek Tanácsa elnökének 2003. október 24-i rendelete (*GURI*, 2003. november 4.).

18 — *GURI*, 2002. július 30.

november 9-i 401. sz. törvénnyel [19] módosított, 2001. szeptember 7-i 343. sz. törvényrendelet alapján és a jelen indítványban már említett 2002. június 28-i két rendelet alapján. [20]

13. A jelen eljárás tárgya az utasítás 1. cikkének (2) bekezdése és 2. cikkének (1)–(3) bekezdése (a továbbiakban: megtámadott rendelkezések).

14. Az 1. cikk (2) bekezdésének szövege a következő:

„Az erdőtüzek elleni küzdelem során a légi egységek bevethetőségének javítása érdekében a polgári védelmi hivatal felhatalmazást kap a technológiai és informatikai felszerelések erősítése céljából egyedi veszélyhelyzeti terv kidolgozására és végrehajtására, valamint a szükséges berendezések beszerzésének tekintetében a közvetlen szerződéskötésre is."

15. A 2. cikk (1)–(3) bekezdésének szövege a következő:

„1. Az ország területén bekövetkező erdőtüzekre való megfelelő és a szükséges sürgősséggel történő reagálás érdekében, a 2000. november 21-i 353. sz. törvény 7. cikkének (2) bekezdésében előírt céloknak megfelelően,[21] a polgári védelmi hivatal rendelkezésére álló légiflotta alapvető és tartós megerősítése vonatkozásában, tekintettel a veszélyhelyzetek sokféleségére, és egyúttal az ilyen tüzek lehetséges – a személyeket és a tárgyakat esetlegesen komolyan veszélyeztető – továbbterjedésének megakadályozásához elengedhetetlenül szükséges feltételeknek való megfelelés érdekében, a polgári védelmi hivatal felhatalmazást kap a feladataik ellátására legalkalmasabb légijárművek haladéktalan kijelölésére, és a 4. cikkben előírt rendelkezésektől eltérően [22] az erdőtüzek ellen a levegőből folytatott küzdelem céljából szolgáltatásnyújtás beszerzésének tekintetében a közvetlen szerződéskötésre.

2. A 2000. november 21-i 353. sz. törvény 7. cikkének (2) bekezdésében előírt céloknak megfelelően, az állami erdőigazgatás felhatalmazást kap az erdőtüzek elleni küzdelem során légi egységei bevethetőségének meg-

19 — *GURI*, 2001. november 10.; a polgári védelmi hatóságok együttműködésének biztosítására vonatkozó sürgős rendelkezésekről szóló törvény.

20 — A második rendkívüli állapotra történő hivatkozás Verbano-Cusio-Ossola tartományban meglepőnek tűnik, legalábbis a megtámadott rendelkezésekkel összefüggésben, amelyek mind az erdőtüzek elleni küzdelemmel foglalkoznak. E rendkívüli állapot – úgy tűnik – valójában nem vonatkozik az egész fent nevezett tartományra, hanem csak annak egy kisebb részére, továbbá érinti az olvadt gleccser vize mennyiségének növekedését, amely összefüggésbe hozható a szokatlanul meleg időjárással, de nyilvánvalóan nem az erdőtüzekkel. Ez azonban a megtámadott utasítás egyik jogalapja, és a Bizottság is erre hivatkozik.

21 — Az erdőtüzek elleni küzdelemről szóló kerettörvény (*GURI*, 2000. november 30.); a 7. cikk (2) bekezdése előírja, hogy az illetékes hatóságok biztosítják az erdőtüzek elleni hatékony küzdelmet, valamint az erdőtüzek ellen küzdő nemzeti légijármű flottát fejlesztik és korszerűsítik.

22 — A lista a közösségi beszerzési irányelveket átültető szabályozáson kívül a 61/98. sz. törvény 23d. cikkét is tartalmazza.

erősítése érdekében, és azt követően a lehetséges polgári védelmi veszélyhelyzetekkel összefüggésben a feladataik ellátására és a 225/1992. sz. törvény 11. cikkéből eredő egyéb kötelezettségei teljesítésére[23] legalkalmasabb légijárművek haladéktalan kijelölésére, amelyeket a 4. cikkben előírt rendelkezésektől eltérően közvetlen szerződéskötés útján szereznek be. E célból az állami erdőigazgatás hozzáférhet a más országok, regionális vagy helyi szervek által végzett vizsgálatok eredményeihez, polgári védelmi tapasztalataihoz, valamint az elkészített műszaki tanulmányokhoz és értékelheti azokat, annak érdekében, hogy elérje a lehető legkedvezőbb funkcionális és operacionális integrációt, és az erdőtüzek ellen küzdő teljes állami légiflotta legtakarékosabb irányítását. Az e szakaszban előírt légijárművek beszerzésére, a kormányzati elszámolásról szóló általános jogszabályoktól eltérve, az állami erdőigazgatás a tulajdonában lévő – eladásra szánt, de még el nem adott – légijárművek kereskedelme tárgyában szerződéseket köthet.

3. Annak érdekében, hogy a tűzoltóparancsnok biztosítsa a szárazföldi csapatok és az erdőtüzek ellen küzdő légijárművek összhangját, az állami erdőigazgatás felhatalmazást kap az erdőtüzek ellen küzdő légijárművekkel szárazföldi-légi kommunikációt biztosító rádiókészülék és tartozékok beszerzése tekintetében a közvetlen szerződéskötésre."

16. Az utasítás preambuluma elfogadásának indokaként megnevezi a 2002 elejétől uralkodó, éghajlati és meteorológiai viszonyokat – különösen a kirívóan magas júniusi hőmérsékletet –, amelyek növelik az erdőtüzek kockázatát, és egyúttal az erdőtüzek ellen a levegőből folytatott küzdelem céljából történő berendezések beszerzésének sürgető igényét.

Az eljárás

17. 2000 decemberében a 61/98. sz. törvény 23d. cikke alapján a mezőgazdasági és erdőpolitikai minisztérium összesen 49 helikopter beszerzésére vonatkozó, két ajánlati felhívást tett közzé. Az eljárásokat később felfüggesztették, majd visszavonták, ezért panaszt nyújtottak be a Bizottsághoz. A Bizottság kérdésére az olasz hatóságok azt válaszolták, hogy a World Trade Center 2001. szeptemberi támadását követően lépéseket tettek, mivel biztosítani kellett, hogy a helikoptereket terroristaellenes és erdőtüzek elleni bevetés során is használhassák. 2002. június 22-én az olasz hatóságok értesítették a Bizottságot arról a szándékukról, hogy a

23 — A cikk rögzíti valamennyi polgári védelmi hatóság, így az állami erdőigazgatás általános kötelezettségeit.

kérdéses helikoptereket megveszik, és azon az álláspontón voltak, hogy a szerződések nem tartoznak a közösségi jog hatálya alá, mert azok nemzetbiztonsági ügyek.

18. A megtámadott utasítást 2002. július 24-én hozták, és nem vitatott, hogy az ez alapján elvégzett egyetlen beszerzés két AB 412 helikopter volt, amelyeket az Agusta Bell SpA olasz társaság (a továbbiakban: Agusta) a tárgyalásos eljárást követően szállított, amely az október 28-án aláírt és 2002. október 31-én jóváhagyott szerződéshez vezetett.

19. A Bizottság azonban úgy ítélte meg, hogy a megtámadott utasításban foglalt felhatalmazások ellentétesek a közösségi joggal, és 2002. december 19-i levelében felszólította az Olasz Köztársaságot, hogy az EK 226. cikknek megfelelően tegye meg észrevételeit. A kormány válaszában hangsúlyozta az Olaszországban 2002-ben történt erdőtüzek komolyságát.

20. A Bizottság 2003. április 3-án az EK 226. cikk alapján indokolással ellátott véleményt adott az Olasz Köztársaságnak, amelyben megállapította, hogy a megtámadott utasítás 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1)–(3) bekezdésének elfogadása ellentétes a közösségi joggal. Felszólította Olaszországot, hogy egy hónapon belül tegyen eleget a véleményben foglaltaknak.

21. Jóllehet az olasz hatóságok több alkalommal válaszoltak a határidő lejártát követően, a Bizottság álláspontja az, hogy nem tájékoztatták a véleménynek való megfeleléshez szükséges semmilyen intézkedés megtételéről.

22. Ezért benyújtotta a jelen keresetet, amelyben azt kéri, hogy a Bíróság:

— állapítsa meg, hogy az Olasz Köztársaság – mivel elfogadta a megtámadott utasítás 1. cikkének (2) bekezdését és 2. cikkének (1)–(3) bekezdését, amely cikkek az árubeszerzésekre és a szolgáltatásnyújtásokra irányuló közösségi irányelvektől, különösen a 93/36 irányelv III. és IV. címében és a 92/50 irányelv III. és V. címében a közbeszerzési eljárások közzétételére és az ezekben történő részvételre vonatkozóan előírt közösségi szabályoktól eltérve az erdőtüzek elleni küzdelem céljából történő légijármű-beszerzés és az erdőtüzek oltására irányuló szolgáltatások beszerzése tekintetében lehetővé teszik

a közvetlen szerződéskötést, és amely rendelkezések lehetővé teszik az említett eljárást technológiai és informatikai berendezések, valamint rádió adó-vevő készülékek beszerzésének tekintetében olyan esetekben is, amikor a hivatkozott közösségi jogszabályokban szereplő egyik feltétel sem áll fenn, és mindenképpen anélkül, hogy a lehetséges ajánlattevők közötti verseny biztosítását célzó közzététel valamely formáját előírnák – nem teljesítette a 93/36 irányelvből, a 92/50 irányelvből, valamint az EK 43. és 49. cikkből eredő kötelezettségeit;

— kötelezze az Olasz Köztársaságot a költségek viselésére.

23. Olaszország azt kéri, hogy a Bíróság állapítsa meg, hogy az eljárás okafogyottá vált, vagy a keresetet, mint megalapozatlant, utasítsa el.

Az elfogadhatóság

24. Olaszország beadványaiban arra hivatkozik, hogy a megtámadott utasítás korlátozott időtartamra vonatkozott, amelyet a 2002. október 31-ig kihirdetett rendkívüli állapot tartama határozott meg.

25. E körülmény némi vitára adott okot a tárgyaláson abban a vonatkozásban, hogy a Bizottság keresete elfogadhatónak tekinthető-e, mivel az indokolással ellátott véleményt 2003. április 3-ig nem kézbesítették, és megkérdőjelezhető, hogy az állítólagos jogsértés még fennállt-e az ebben a véleményben megállapított egy hónapos határidő leteltekor.

26. A Bizottság elsősorban úgy érvelt, hogy a megtámadott utasítás nem tartalmazott időbeli hatályát korlátozó rendelkezést, és más jogszabály sem helyezte hatályon kívül; másodsorban az alapját képező egyik intézkedést, azaz a Verbano-Cusio-Ossola tartományban rendkívüli állapotot kihirdető rendeletet 2004. július 31-ig hosszabbították meg; harmadsorban, a megtámadott utasítás alapján megkötött, két helikopter beszerzésére vonatkozó szerződést nem teljesítették ezen időtartam végéig, mivel a műszaki vizsgálatok még folyamatban voltak; és negyedsorban, amennyiben a Bíróság a keresetet a fent említett okok miatt elfogadhatatlannak nyilvánítaná, a tagállamok a közösségi beszerzési szabályoktól igazolatlan eltéréseket lehetővé tévő átmeneti intézkedéseket hozhatnának, és mindezt jogkövetkezmény nélkül, mivel biztosítják, hogy az intézkedések hatályukat vesztik, vagy azokat hatályon kívül helyezik, mielőtt a Bizottság jogi eljárást kezdeményezhetne.

27. Az Olasz Köztársaság meghatalmazottja szerint a kereset elfogadható. Kifejezetten elismerte, hogy ha ez nem így lenne, akkor nem lenne lehetőség a szükséges bírói felülvizsgálatra ilyen esetekben.

28. E körülmények között nem javaslom a megtámadott utasítás hatályvesztésének olyan körülményként való vizsgálatát, amely befolyásolja a kereset elfogadhatóságát. Egyetértek ugyanakkor mindkét féllel abban, hogy a közösségi jog – a jelen ügyben állítotthoz hasonló – rövid időtartamú megsértése pusztán korlátozott időtartama miatt nem mentesíthető az EK 226. cikk szerinti eljárás alól.

29. Mindenesetre, akár hatályban volt a megtámadott utasítás az indokolással ellátott véleményben megállapított határidő leteltekor, akár nem, és bármilyen helyzet is állt fenn az utasítás alapján megindított eljárások vonatkozásában, világos, hogy Olaszország nem tett semmit az állítólagos jogsértés orvoslására, amelynek fennállását továbbra is vitatja.

30. E körülmények között nem tekinthető úgy, hogy Olaszország eleget tett a fenti indokolással ellátott véleménynek, és a kereset elfogadhatatlan. [24]

24 — Lásd a 199/85. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1987. március 10-én hozott ítélet (EBHT 1987., 1039. o.) 7–9. pontját és Lenz főtanácsnok indítványának 19. és 20. pontját. Lásd szintén Lenz főtanácsnok C-103/84. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyre vonatkozó indítványának (1986. június 5-én hozott ítélet, EBHT 1986., 1759. o.) 1. c) pontját, C-110/89. sz., Bizottság kontra Görögország ügyre vonatkozó indítványának (1991. május 30-án hozott ítélet, EBHT 1991., I-2659. o.) 10. pontját és a C-247/89. sz., Bizottság kontra Portugália ügyre vonatkozó indítványának (EBHT 1991., I-3659. o.) 36. pontját (lásd szintén az ítélet 25. pontját). Az összes fent említett ügyben elfogadhatónak nyilvánították a keresetet.

A kereset

31. A Bizottság annak megállapítását kéri, hogy Olaszország nem teljesítette a 93/36 irányelvből, valamint az EK 43. és 49. cikkből eredő kötelezettségeit azáltal, hogy elfogadta a megtámadott utasítás 1. cikkének (2) bekezdését és 2. cikkének (1)–(3) bekezdését.

32. A kereset tárgyának behatárolása két előzetes megjegyzést vet fel.

33. A Bizottság elsősorban azokra az árubeszerzési eljárásokra hivatkozott, amelyeket a megtámadott utasítás elfogadását megelőzően kezdtek meg és vontak vissza. [25] E körülmények magyarázhatják, hogy a Bizottság különösen érdekelt a utasítás vonatkozásában, és a Bizottságnak a sürgősségre vonatkozó több érve szempontjából is jelentőséggel bírhatnak.

34. Másodsorban a beadványokban a vita bizonyos mértékben a megtámadott utasítás alapján beszerzett két Agusta AB 412 helikopteren volt. E beszerzések körülményei némileg megvilágítják az utasítás elfogadásának körülményeit.

25 — Lásd a fenti 17. pontot.

35. Ugyanakkor mindkét szempontból emlékeztetni kell arra, hogy a kereset csak az utasítás különös rendelkezéseinek elfogadására vonatkozik, és nem a tényleges közbeszerzési eljárásra, akármikor és akármilyen alapon is indították.

36. A kereset szövegének vonatkozásában néhány lényegi észrevétel merül fel.

37. Jelen keresetben kifejtésre kerül, hogy a megtámadott rendelkezések lehetővé teszik a tárgyalásos eljárást „az árubeszerzésekre és a szolgáltatásnyújtásokra irányuló közösségi irányelvektől, különösen a 93/36 irányelv III. és IV. címében és a 92/50/EGK irányelv III. és V. címében a közbeszerzési eljárások közzétételére és az ezekben történő részvételre vonatkozóan előírt közösségi szabályoktól eltérve [...] olyan esetekben is, amikor a hivatkozott közösségi jogszabályokban szereplő egyik feltétel sem áll fenn, és mindenképpen anélkül, hogy a lehetséges ajánlattevők közötti verseny biztosítását célzó közzététel valamely formáját előírnák".

38. Ebből az következik, hogy Olaszország nem teljesítette a 93/36 irányelvből, valamint az EK 43. és 49. cikkből eredő kötelezettségeit, azonban nem sértette meg a 92/50 irányelvet.

39. E megközelítés, a 93/36 irányelv által szabályozott szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések vonatkozásában teljesen érthető, míg az árubeszerzésre irányuló szerződések tekintetében meglepőnek tűnik.

40. Igaz ugyan, hogy a Bíróság megállapította, hogy még ha nem is szükséges megfelelni a szolgáltatásnyújtási irányelv rendelkezéseinek, a közbeszerzési eljárásoknak akkor is összhangban kell állniuk az EK 43. és 49. cikkből következő alapelvekkel, különösen a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével, amely magában foglalja az átláthatósági kötelezettséget, ezáltal a megfelelő mértékű nyilvánosságot biztosítja, amely lehetővé teszi a piac versenyre történő megnyitását, és az odaítélési eljárás pártatlanságának ellenőrzését. [26]

41. Ezért érvelhetünk úgy, hogy a közvetlen szerződéskötés alkalmazása olyan esetekben, amikor azt a 92/50 irányelv nem teszi lehetővé, egyúttal ezen elveket is megsérti, mivel *per definitionem* nincs közzététel.

42. Ez azonban feleslegesen bonyolultnak tűnik, különösen ha rendelkezésre áll egy teljesen lényegre törő megközelítés, és azt a 93/36 irányelv által szabályozott, szigorúan párhuzamos árubeszerzésre irányuló szerződésekre alkalmazzák.

26 — Lásd a fenti 8. pontot.

43. A Bizottság nem ad közvetlen magyarázatot az általa választott megközelítésre, azonban a kereset egyik szakaszából levezethető,[27] hogy az olasz kormány által ténylegesen elő nem adott azon védekezésre kívánt ezzel válaszolni, amely szerint a vonatkozó szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések értéke a 92/50 irányelv alkalmazását szükségessé tevő értékhatárt nem éri el.

44. Mivel jelen ügy a felhatalmazó szabályokat érinti, és nem az azok alapján lefolytatott eljárást, e megfontolásnak csak akkor lenne jelentősége, ha ezek a rendelkezések kifejezetten és kizárólagosan olyan szerződésekre vonatkoznának, amelyek értéke az értékhatárt nem éri el, míg ténylegesen semmilyen értékre nem hivatkoznak.

45. A kereset továbbá arra hivatkozik, hogy lehetővé teszik a közvetlen szerződéskötést olyan esetekben is, amikor az eltérésre egyik feltétel sem áll fenn, „és mindenképpen [*comunque*] anélkül, hogy a lehetséges ajánlattevők közötti verseny biztosítását célzó közzététel valamely formáját előírnák.

27 — A 48. pont.

46. Az azonban nem fordulhat elő, hogy a nyilvánosság hiánya *mindenképpen* megsértené a közösségi jogot.

47. Amennyiben az eltérés feltételei teljesülnek, és lehetőség van az ajánlattétel vonatkozásában a tárgyalásos eljárás alkalmazására hirdetmény előzetes közzététele nélkül, akkor a közzététel nem szükséges. A Szerződésből következő elvek nem állíthatják fel követelményként a nyilvánosságot, még akkor sem, amikor az irányelvek kifejezetten eltérést engednek; ellenkező esetben az eltérés fölösleges lenne.

48. Ez véleményem szerint megfelelően alkalmazandó, amikor egy adott szerződés értéke a vonatkozó irányelv alkalmazásához szükséges értékhatárt nem éri el.[28] Olyan esetekben, amikor a körülmények igazolják a közvetlen szerződéskötést, abszurd lenne erről az igazolásról megfeledkezni, ha a szerződés értéke az irányelvben előírt értékhatárt nem éri el.

49. Következésképpen a nyilvánosság hiányára történő hivatkozásnak az EK 43. és 49. cikkel összefüggésben csak olyan esetekben lehet jelentősége, amikor egy adott szerződés nem tartozik a vonatkozó irányelv

28 — Ellentétben azzal a helyzettel, mint például a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Teleaustria és Telefonadress ügyben hozott ítéletben, a szerződés értéke az értékhatárt nem éri el, azonban arra eltérés nem lett volna alkalmazható, amennyiben az az irányelv hatálya alá tartozott volna.

hatálya alá, *és* nincsenek olyan körülmények, amelyek igazolnák az irányelvben engedélyezett eltérést.

50. Jelen ügyben a megtámadott rendelkezésekben található felhatalmazás egyáltalán nem korlátozódik ilyen helyzetekre.

51. Összességében a kereset megfogalmazása nem tűnik különösen következetesnek vagy világosnak, és ez a körülmény nem segíti a Bíróság mérlegelését.

52. Ugyanakkor elemzés alapján megállapítható, hogy az ügy tárgya egyszerűen az, hogy teljesül-e a 93/36 irányelv, vagy adott esetben a 92/50 irányelv közös szabályaitól való eltérés bármely jogi feltétele.

Az ügy érdeméről

53. A megtámadott rendelkezésekben foglalt felhatalmazás csak akkor lehet jogszerű, amennyiben azt a 93/36 irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében vagy a 92/50 irányelv 11. cikkének (3) bekezdésében előírt eltérések valamelyike igazolja.

54. Olaszország tulajdonképpen nem hivatkozik konkrétan a 92/50 irányelvre. Ez arra a felhatalmazás alapján megkötött két szerződéshez kapcsolódó túlzott aggodalomra vezethető vissza, amelyek a 93/36 irányelv szerinti árubeszerzésre irányuló szerződések. Ugyanakkor, mivel a vonatkozó eltérések lényegében mindkét irányelvben ugyanazok, az egyik irányelvre vonatkozó álláspont a másikra is érvényes lesz.

55. Olaszország főként a 93/36 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének d) pontjára hivatkozik,[29] amely megengedi a tárgyalásos eljárás alkalmazását olyan rendkívüli sürgős helyzetekben, amelyeket az ajánlatkérő nem látott előre. Álláspontja szerint a 2002 júliusában kihirdetett rendkívüli állapot során az erdőtüzek ellen folytatott küzdelem sürgető igénye ilyen indoknak minősül.

56. Másodlagosan ugyanazon irányelv 6. cikke (3) bekezdésének c) és e) pontjára is hivatkozik,[30] amely ilyen eljárást akkor enged meg, ha az árubeszerzés tárgyát képező termékeket műszaki jellegük következtében egy meghatározott szállító szállítja le, és az árubeszerzés homogenitásának biztosítása érdekében ugyanazt a szállítót kell megbízni. Olaszország álláspontja szerint

29 — A 92/50 irányelv 11. cikke (3) bekezdése d) pontjának felel meg.

30 — A 92/50 irányelv 11. cikke (3) bekezdése b) pontjának és (nagy vonalakban) f) pontjának felel meg.

e feltételek teljesültek, mert az állami erdőigazgatásnak egy egységes, AB 412 helikopterekből álló flottát kell fenntartania, amelyet csak az Agusta tudott szállítani.

A műszaki követelmények és az árubeszerzés homogenitása

57. E feltételek vizsgálata nagyon egyszerű.

58. Bármely indok alapján volt vagy nem volt szükség az Agusta AB 412 helikopterek beszerzésére, az csak a ténylegesen a megtámadott utasításban előírt felhatalmazás alapján lefolytatott eljárás vonatkozásában releváns.

59. Az állítólagos jogsértés ugyanakkor az utasítás megtámadott rendelkezéseit érinti, és nem magát a szerződéseket. E rendelkezésekben vagy a megtámadott utasításban semmi nem utal arra, hogy bármely okból csak egy meghatározott szállítóval lehet szerződést kötni.

60. A megtámadott rendelkezések ezért nem igazolhatók a 93/36 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének c) vagy e) pontja vagy a 92/50 irányelv 11. cikke (3) bekezdésének b) vagy f) pontja alapján.

A sürgősség

61. Általában tagadhatatlannak tűnik az, hogy az erdőtüzek fokozottabb kitörése rendkívüli sürgősségi okot jelent, amely miatt az erdőtüzek elleni küzdelem céljából szolgáltatásnyújtás és berendezések beszerzésének igénye merül fel, amennyiben azokból nem áll rendelkezésre elegendő.

62. A Bizottság önmagában nem vitatja ezt az álláspontot, azonban előadja, hogy az eltérés alkalmazására nem teljesült az összes feltétel. Az erdőtüzek kitörése egyrészt nyáron rendszeresen előforduló jelenség egész Dél-Európában; így előre jelezhető, és a küzdelemhez szükséges eszköz beszerzésére a sürgősség az olasz hatóságoknak róható fel. Másrészt a megtámadott utasítás a nemzeti rendkívüli állapot megszűnését követően 2002. október 31-én még hatályos volt, és így lehetőség volt a tárgyalásos eljárás alkalmazására a sürgős helyzet megszűnését követően is.

63. Egyetértek azzal, hogy a rendszeres idényszerű jelenségek nem tekinthetők előre nem látható eseményeknek.

64. Nem vitatható azonban, hogy e jelenségek bizonyos években olyan kirívó intenzitásúak és nagy kiterjedésűek lehetnek, hogy azok jogosan tekinthetőek előre nem láthatónak.

65. Mind a nemzeti rendkívüli állapotot kihirdető rendelet, mind maga a megtámadott utasítás preambulumában megemlíti a szokatlan meteorológiai viszonyokat, amelyek aszályhoz és az erdőtüzek megnövekedett kockázatához vezettek. Az utasítás megemlíti, hogy ilyen viszonyok voltak az év első hónapjaiban, amelyek az erdőtüzek ellen küzdő egységek kivételes bevetéséhez és a kapacitás növeléséhez vezettek; azt követően pedig hosszú ideig szokatlanul magas hőmérséklet volt júniusban, amelynek következménye az erdőtüzek kitörésének és elterjedésének megnövekedett kockázata volt. Az Olasz Köztársaság beadványaiban hangsúlyozza, hogy az erdőtüzek 2002 nyarán a legrosszabb előrejelzéseket is felülmúlták.

66. A Bizottság ugyanakkor nem vetette fel a 2002 nyarán a meteorológiai viszonyok és az erdőtüzek kitörésének szokatlan jellegével kapcsolatos kérdését. Érvei általában közvetlenül csak a nyári erdőtüzek előreláthatóságára és arra irányulnak, hogy léteznek olyan módszerek, amelyek alapján az olasz hatóságok időben és sürgősségi eljárás nélkül, jogszerűen beszerezhették a szükséges eszközöket az ilyen tüzek leküzdésére. Sőt, e tekintetben inkább a két AB 412 helikopter beszerzésére utal részletesen, semmint a jogvita tárgyát képező felhatalmazásokra.

67. Elfogadható az, hogy az erdőtüzek nyáron előreláthatóak Olaszországban, így a hatóságok nem hivatkozhatnak arra, hogy elmulasztották a megelőző felkészülést az ilyen tüzekre annak érdekében, hogy a 93/36 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének d) pontja szerint a tárgyalásos eljárás alkalmazását igazolják.

68. A szokatlan időjárási viszonyokra visszavezethető rendkívüli erdőtüzek ugyanakkor *per definitionem* nem láthatók előre, és rendkívüli, sürgősségi oknak tekinthetők a rendelkezés értelmében.

69. A Bizottság nem próbálta vitatni vagy tagadni azoknak a körülményeknek a kivéte-

les jellegét, amelyeken a megtámadott utasítás alapult.

70. Álláspontom ezért az, hogy Olaszország első ránézésre elegendő bizonyítékot szolgáltatott olyan sürgősség fennállására, amelynek esetén megengedhető az ajánlattétel vonatkozásában a tárgyalásos eljárás alkalmazása hirdetmény előzetes közzététele nélkül, és ezt a Bizottság sem cáfolta meg.

71. A Bizottság továbbá arra hivatkozik, hogy a sürgős esetekre vonatkozó eltérés az utasításban előírt felhatalmazásra nem alkalmazható, mert nem korlátozták egy bizonyos veszélyhelyzet időtartamára.

72. Két érvet ad elő: elsősorban, a megtámadott utasítás nem tartalmazott időben hatályát korlátozó rendelkezést, és más jogszabály sem helyezte hatályon kívül; másodsorban, a mezőgazdasági és erdőpolitikai minisztérium 2003. május 21-i levelében [31] vállalta, hogy a megtámadott utasítást nem alkalmazza jövőbeni beszerzésekre, bizonyítva ezáltal, hogy az utasítás nem vesztette hatályát a 2002. október 31-i nemzeti rendkívüli állapot megszűnésével.

73. Mielőtt megvizsgáljuk ezeket az érveket, hasznos lehet arra hivatkozni, hogy ebben az ügyben nem releváns az a tény, hogy a Verbano-Cusio-Ossola tartományban rendkívüli állapotot kihirdető rendeletet 2004. július 31-ig meghosszabbították. [32] A kereset annak megállapítását kéri, hogy a megtámadott rendelkezések *meghozatalával* Olaszország nem teljesítette kötelezettségeit. Semmi nem utal arra, és senki nem állítja, hogy annak meghozatalakor megfontolták volna a jogalap bármilyen kiterjesztését, és a kereset nem hivatkozik ilyen kiterjesztésre vagy a megtámadott utasítás hatályban tartására bármely meghatározott időpont után.

74. Annak sincs jelentősége, hogy a két AB 412 helikopter vásárlására kötött szerződés teljesítése csak a nemzeti rendkívüli állapot megszűnését követően történt meg. Csupán az a fontos, hogy ezen időpontot követően a tárgyalásos eljárás kezdeményezésére történő felhatalmazás felhívható-e.

75. Ami a Bizottság első érvét illeti, az olasz kormány előadja, hogy a megtámadott utasítás a rendkívüli állapot – amelyen alapult – megszűnését követően, értelemszerűen hatályát vesztette.

31 — A keresetlevélhez csatolt 8. sz. melléklet.

32 — Lásd a fenti 11. pontot.

76. Ez az állítás hihetőnek tűnik.

77. Amennyiben a végrehajtási utasítást a rendkívüli állapotot kihirdető nyilatkozat alapján hozzák meg, ésszerűnek tűnik az a feltételezés, hogy érvényessége és hatálya megszűnik, amikor a rendkívüli állapot jogszerűen véget ér. Jelen ügyben a megtámadott utasítás preambuluma nemcsak megemlíti a nemzeti rendkívüli állapot kihirdetését, hanem meghatározza, hogy az véget ér 2002. október 31-én. Megjegyzem azt is, hogy az 1992. február 24-i 225. sz. törvény 5. cikkének (2) bekezdése, amely a megtámadott utasítás egyik jogalapja, meghatározza, hogy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó szabályoktól eltérő intézkedéseket hozhatnak „az ahhoz kapcsolódó veszélyhelyzeti intézkedés biztosítására"; ez a részlet egyértelműen azt jelzi, hogy nem jogszerűek azok az intézkedések, amelyeket nem ebben az összefüggésben hoztak.

78. Valószínű, hogy minden tárgyalásos eljárás, amelyet a megtámadott utasításban foglalt felhatalmazás alapján a rendkívüli állapot megszűnését követően fejeztek be, ezen okból támadható. Ugyanakkor semmi nem utal arra, és senki nem állítja, hogy az illetékes hatóságok ezen időpont után ilyen eljárást kezdeményeztek volna. Ez megfelel továbbá Olaszország álláspontjának, és olyan a feltételezésre adhat okot, hogy a felhatalmazás megszűnik a nemzeti rendkívüli állapot végével, és arra, hogy a két AB 412 helikopter vételére vonatkozó szerződést – amely úgy tűnik, a felhatalmazás alapján kötött egyetlen szerződés – 2002. október 31-én hagyták jóvá, a rendkívüli állapot utolsó napján.

79. Ugyanakkor a 2003. május 21-én vállalt kötelezettség arra nézve, hogy a jövőben nem alkalmazzák a megtámadott utasítást beszerzésekre, ellentétben állhat azzal a nézettel, hogy az utasítás ebben az időpontban már nem volt hatályban.

80. Az olasz kormány elismeri a nehézségeket, azonban vitatja, hogy a minisztérium kötelezettségvállalása pusztán azt a tényt fejezi ki, hogy jogilag már nem volt lehetséges a megtámadott utasításra hivatkozni, azonban ez nem jelenti azt, hogy a minisztériumnak bármi más választása lett volna az ügyben.

81. A levél vonatkozó szakasza – amely egyéb ügyekkel is foglalkozik, és úgy tűnik, célja annak bizonyítása, hogy a Bizottság állításai számos kérdésben megalapozatlanok – rámutat, hogy a kötelezettségvállalás azt a kijelentést követte, hogy a két AB 412

helikopter beszerzése mindenképpen összhangban van a közösségi joggal, és a megtámadott utasítást csak„megerősítő intézkedés"-ként használták.

82. E körülmények között nem vélem úgy, hogy a levél elegendő annak bizonyítására, hogy a megtámadott utasítás 2003. május 21-én még hatályban volt.

83. Ezért úgy vélem, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a megtámadott rendelkezések alapján áru vagy szolgáltatásnyújtás beszerzésére volt lehetőség a rendkívüli állapot megszűnése után, amely miatt elfogadásra kerültek, vagy általában, hogy hiányoztak az olasz kormány által hitelt érdemlően hivatkozott rendkívüli sürgősségi okok, vagy azok az olasz hatóságoknak voltak felróhatóak.

Költségek

84. Az Olasz Köztársaság nem terjesztett elő a költségek viselésére vonatkozó kérelmet, ezért az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a értelmében kötelezni kell a feleket, hogy maguk viseljék saját költségeiket.

Végkövetkeztetések

85. A fenti megfontolásokra figyelemmel azt indítványozom, hogy a Bíróság:

— utasítsa el a keresetet;

— kötelezze a feleket, hogy maguk viseljék saját költségeiket.